

KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF SUÇU

Arş. Gör. Ahmet KILIÇ*

ÖZET

Mülkiyet hakkının kazanılması ve kaybına ilişkin şartlar Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenmektedir. Bu şartlar sağlanmaksızın eşya üzerinde hakimiyet kurmaya yönelik fiiller mülkiyet hakkını ihlal edeceği için hukuka aykırı nitelikte olacaktır. Mülkiyet hakkını ihlal eden bu fiillere karşı çeşitli yaptırımlar öngörülmele birlikte bu fiillerin bazıları ceza yaptırımına layık görüldüğü için suç olarak düzenlenmiştir. Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu da mülkiyet hakkına müdahale niteliğindeki fiillere ceza yaptırımı öngören suç tiplerinden biridir. Bu suç tipinin konusunu oluşturan kaybolmuş ve hata sonucu ele geçmiş eşya kavramları ile iade ve bildirim yükümlülüğü özel hukuk hükümleriyle doğrudan irtibatlıdır. Bu nedenle tipikliğin maddi unsurlarını belirlemede ceza hukuku hükümlerinin yanı sıra özel hukuk hükümleri de önem arz etmektedir. Diğer yandan hırsızlık başta olmak üzere malvarlığına karşı işlenen diğer suç tipleri ile söz konusu suç arasındaki yakınlık, gerçekleştirilen fiilin hangi suç bakımından tipik olduğu tereddüdüne veya failin yanılığında bulunmasına sebep olabilir. Bu nedenle kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun unsurlarının irdelenmesi ve bir ceza hukuku kurumu olan hatanın bu suç bakımından meydana getireceği sonuçların tespit edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaybolmuş eşya, hata sonucu ele geçmiş eşya, unutulmuş eşya, tasarrufta bulunma, mülkiyet hakkı, hırsızlık, hata.

* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, a.kilic@ybu.edu.tr
(Geliş Tarihi: 14.05.2018 – Kabul Tarihi: 09.07.2018)

ENJOYMENT OF LOST PROPERTY OR PROPERTY OBTAINED BY MISTAKE

ABSTRACT

The conditions for the acquisition and loss of the right of property are regulated in the Turkish Civil Code. Without these conditions, acts leading to dominance over property will be illegal, as they will violate the right of property. Various sanctions are envisaged for these acts that violate the property right, but some of these acts have been criminalized as they are deemed worthy of punishment. “Enjoyment of lost property or property obtained by mistake” is one of the types of criminal penalties for interfering with the right of property. The concepts of lost property or property obtained by mistake that constitute the subject of this crime, as well as the obligation of return and notification, are directly related to the provisions of the private law. For this reason, in addition to the provisions of criminal law, the provisions of private law are also important in determining the material elements of typicality. On the other hand, the closeness between other types of crimes committed against property, mainly theft, and the crime concerned, may cause one to be uncertain in terms of which crime the committed act is typical of and may cause the perpetrator to be identified falsely. For this reason, it is necessary to examine the elements of enjoyment of lost property or property obtained by mistake and to determine the consequences of the mistake as a criminal justice institution in terms of this crime.

Keywords: Lost property, property obtained by mistake, mislaid goods, enjoyment, property right, theft, mistake

GİRİŞ

5237 sayılı TCK'nın "Kişilere Karşı İşlenen Suçlar" kısmının onuncu bölümünde "Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar" düzenlenmiştir. Bu bölümde yer alan suçlarla mülkiyet hakkı başta olmak üzere bir bütün olarak malvarlığı değerlerinin korunması amaçlanmaktadır¹. Söz konusu suç tiplerinin bazıları malvarlığı değerlerinin yanı sıra kişi özgürlüğü ve güvenliği gibi hukuksal değerleri de korumaktadır. Ancak malvarlığına karşı işlenen suç tiplerinin tamamı bakımından böyle bir değerlendirme yapılamaz. Belirtilen bölümde yer alan ve çalışmamızın konusunu oluşturan kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf gibi kimi suç tiplerinin kapsamı sınırlı niteliktedir. Sınırlı nitelikte olmasının sebebi ise ilgili suç tipleriyle, hukuksal anlamda tamamlayıcı norm niteliğinde olamamakla birlikte, esas olarak, malvarlığına karşı işlenen hırsızlık, yağma, dolandırıcılık gibi temel suç tiplerinin oluşmadığı istisnai haksızlıkların kanun koyucu tarafından ceza yaptırımına layık görülmesidir.

Söz konusu suç ile malvarlığına karşı işlenen suçlar başta olmak üzere birçok suç arasındaki görece benzerlik somut olaydaki fiilin hangi suç bakımından tipik olduğunun belirlenmesini zorlaştırmaktadır. Hırsızlık ve dolandırıcılık başta olmak üzere somut olaydaki fiilin hangi suç tipini meydana getirdiğinin ya da suçun üzerinde işlendiği şeyin hangi suçun konusunu oluşturduğunun tespiti için öncelikle bu suçun konusunun belirlenmesi gerekmektedir. Bu noktada eşyanın kaybolmuş olma veya hata sonucu ele geçme sıfatlarını haiz olma şartlarının tespiti gerekmektedir. Bu şartların tespitinde hukuk düzeninin bazı eşyalar bakımından öngördüğü özel düzenlemeler de önem arz etmektedir.

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçundaki manevi unsurun belirlenmesinde eşyanın sahip olması gerektiği hata sonucu ele geçme niteliğinden varestede olarak TCK m. 30'da yer alan hata hükümleri ayrıca irdelenmelidir. Suçun konusunu oluşturmaya elverişli eşyanın doğası gereği failin düştüğü hata hali farklı sonuçlara neden olabilecektir. Gerçekten failin içinde bulunduğu hata hali, gerçekleştirilen fiilin tasavvur edilen

¹ **Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan** (2017a) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Ankara, Adalet, s. 509.

suçtan başka bir suçun oluşmasına neden olabileceği gibi fiilin hiçbir suç bakımından tipik olmaması sonucunu da doğurabilir.

Suç konusuna temel teşkil eden eşyaya ilişkin hukukun çeşitli dallarında farklı düzenlemeler yer almaktadır. Bu düzenlemeler aynı zamanda kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu bakımından önem arz etmektedir. Bu nedenle yapılacak genel açıklamaların yanı sıra söz konusu düzenlemelerin de bu suç bakımından nasıl sonuç doğuracağına belirlenmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerle çalışmamızda esas olarak suçun konusu başta olmak üzere suçun maddi unsurlarının belirlenmesi, hata hükümlerinin çeşitli ihtimaller dahilinde bu suç bakımından nasıl sonuçlar doğuracağına tespiti ve ceza hukuku dışındaki alanlarda yer alan özel düzenlemelerin söz konusu suça yansımalarının tespiti amaçlanmaktadır.

I. GENEL OLARAK

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu 5237 sayılı TCK m. 160'ta, "*Kaybedilmiş olması nedeniyle malikinin zilyedliğinden çıkmış olan ya da hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin, malik gibi tasarrufta bulunan kişi, şikayet üzerine, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.*" şeklinde düzenlenmiştir. Malvarlığına karşı işlenen suçlar bölümünde yer alan madde kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf ve hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf olmak üzere bünyesinde iki farklı suçu ihtiva etmektedir. Ancak fiil unsurlarının aynı olması nedeniyle söz konusu suçlar tek madde ve fıkra düzenlenmiştir.

Bu suçun 765 sayılı TCK'daki karşılığı emniyeti suiistimal başlığı altında düzenlenen 511. maddededir². Her iki kanunda da kaybolmuş eşya ve hata

² "**Madde 511** – 1 - Kaybolmuş bir şeyi bulup ta bulunmuş eşyanın mülkiyetini iktisap hakkında Kanunu Medenide yazılı ahkama riayet etmeksizin temellük iddiasına kıyam eyliyen, 2 - Başkasına ait olup ta bir hata veya tesadüf neticesi olarak eline geçen bir malda mülkiyet iddia eden, Kimseler mutazarrırın şikayeti üzerine bir seneye kadar hapse ve yüz liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkum olur.

sonucu ele geçmiş eşya üzerinde gerçekleştirilen fiiller birlikte düzenlenmiş olmasına rağmen iki hüküm arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklara yeri geldiğinde değinilecektir.

II. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Bu suçla korunan hukuki değere ilişkin doktrinde ileri sürülen görüşleri iki başlık altında değerlendirmek mümkündür. Birinci görüşe göre korunan hukuki değer malvarlığına ilişkin değerlerdir³. Diğer görüşe göre ise mülkiyet hakkı korunmaktadır⁴. Kanaatimizce de TCK m. 160'ta malikin zilyetliğinden çıkmış olma ifadesine yer verilmesi nedeniyle korunan hukuki değer mülkiyet hakkıdır. Bu nedenle kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu ancak suçun konusunu oluşturmaya elverişli eşya üzerinde failden başka bir kimsenin mülkiyet hakkına sahip olması halinde oluşabilecektir.

TMK m. 683/1'e göre mülkiyet hakkı; bünyesinde kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkilerini barındırmaktadır. Malik, mülkiyet hakkına sahip olduğu sürece kendisine yüklenen ödevleri ihlal etmeksizin⁵ söz konusu yetkileri dilediği gibi kullanabilir. Malın kaybedilmesi veya hata sonucu başkasının eline geçmesi hallerinde mülkiyet hakkı sona ermemesine rağmen malik, hakkın kendisine verdiği yetkileri kullanamamaktadır. Bu suçla beraber kaybolmuş eşyayı bulan ya da hata sonucu ele geçiren kişinin eşyayı malikine iade etmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, malın kaybolması veya hata sonucu başkasının ele geçmesi halinde zilyetliğin sağladığı hakların da ihlal edildiği ifade edilmektedir. Ancak bu suçla zilyetliğin

Eğer mücrimin bu eşya sahibi kim olduğunu bildiği tahakkuk ederse ceza iki seneye kadar uzar.”

³ **Ekinci, Mustafa/Esen, Sinan** (2005) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Yer Alan Hırsızlık, Yağma Güveni Kötüye Kullanma, Dolandırıcılık, Hileli ve Taksirli İflas, Karşılıksız Yararlanma, Belgelerde Sahtecilik Ve Bilişim Alanında Suçlar, Ankara, Adalet, s. 203; **Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer** (2008) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt 3, Ankara, Seçkin, s. 2571.

⁴ **Özbek, Veli Özer/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker** (2016a) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 10. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 720; **Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa** (2014) Türk Ceza Kanunu 4. Cilt, 2. Baskı, Ankara, Adalet, s. 5247.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Eren, Fikret** (2012) Mülkiyet Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Yetkin, s. 16.

sağladığı hakların korunduğu söylenemez⁶. Zira malın kaybolduğu veya hata sonucu elden çıktığı anda zilyetlik sona ermektedir. Fiilin gerçekleştirildiği anda mevcut olmayan bu hak veya yetkinin korunması mümkün değildir.

Korunan hukuki değerın mülkiyet hakkı olması nedeniyle paylı mülkiyet ve elbirliğı mülkiyet halleri önem arz etmektedir. Üzerinde birlikte mülkiyetin olduğu hallerde eşyanın kaybolmasından sonra maliklerden biri tarafından bulunmasına rağmen diğer malikler haberdar edilmeksizin tek kişi malik gibi tasarrufta bulunması halinde, diğer maliklerin mülkiyet hakkı ihlal edildiğı için bu suç oluşabilecektir. Hemen belirtmek gerekir ki, birlikte mülkiyetin mevcut olduğu hallerde eşyanın kaybolmuş olması için maliklerin hiçbirini tarafından eşyanın yerinin bilinmiyor olması ve hiçbirinin hakimiyet alanında olmaması gerekmektedir. Örneğın sadece maliki tarafından yeri bilinen bir eşya bu kişinin ölmesi halinde yine terekeye dahil olacak ve TMK m. 640/1 gereğı mirasçılar bu eşyaya elbirliğı mülkiyet ile sahip olacaklardır. Bu eşyayı mirasçılardan birinin bulmasına rağmen diğer mirasçılari haberdar edilmeksizin eşya üzerinde tasarrufta bulunması durumundan kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu oluşabilecektir.

III. KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF SUÇUNUN UNSURLARI

TCK m. 160'ta kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf ve hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf olmak üzere iki farklı suç yer almasına rağmen bu suçlar sadece suçun konusu bakımından farklılık arz etmelerinden ve aynı maddede/fıkırada düzenlenmelerinden dolayı birlikte incelenecek ve genel değeriendirmeler tek suç üzerinden yapılacaktır.

A. TİPİKLİĞİN MADDİ UNSURLARI

1. Fail

Madde metninde “*kişi*” ifadesine yer verilmek suretiyle fail bakımından herhangi bir vasıf aranmadığı ifade edilmiştir. Bu nedenle her gerçek kişi su-

⁶ Aksi yönde görüş için bkz. Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem (2016) Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Cilt:1, 3. Bası, İstanbul, Beta, s. 538.

çun faili olabilir⁷. Fail, kaybedilmiş eşyayı bulup ya da eşyayı hata sonucu ele geçirip yükümlülüklerini yerine getirmeksizin eşya üzerinde malik gibi tasarrufta bulunan gerçek kişidir. Korunan hukuki değer bahsinde belirtildiği üzere birlikte malikler de bu suçun faili olabilir.

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde bir tüzel kişi adına malik gibi tasarrufta bulunulması halinde tüzel kişi adına işlem yapmaya yetkili gerçek kişi fail olacaktır⁸. Tüzel kişinin, malı hata sonucu ele geçirmesi mümkün olmadığı gibi kaybolmuş malı bulması da mümkün değildir. Kaybolmuş malı bulan veya hata sonucu ele geçiren kişinin bu malı tüzel kişinin malvarlığına özgülemesi ile suç tamamlanacaktır. Ardından icra edilen, tüzel kişi adına işlem yapma yetkisine sahip gerçek kişilerin mal üzerinde tasarrufta bulunma niteliğindeki fiilleri ise TCK m. 160'ta yer alan suç bakımından ayrıca değerlendirilmelidir.

2. Mağdur

Bu suçun mağduru, suçun konusunu oluşturan eşyanın malikidir⁹. Malikin yanı sıra zilyedin de mağdur olacağı ifade edilmiştir¹⁰. Ancak bu suç ile zilyetliğin korunmamasından dolayı zilyet ancak suçtan zarar gören olabilir.

Tüzel kişiler suçun mağduru olamayacağı için¹¹ suç konusu malın bir tüzel kişiye ait olması halinde mağdur tüzel kişinin ortakları olacaktır¹². Tüzel kişi ise suçtan zarar gören konumundadır. Tüzel kişiye ait bir malın yine tüzel kişinin ortaklarından biri tarafından bulunması veya hata sonucu ele geçirilmesi halinde ise mağdur söz konusu ortak dışındaki ortaklar olacaktır. Bu durum birlikte mülkiyet için ifade edilen keyfiyet ile aynı niteliktedir.

⁷ Bu suçun özgü suç olduğu yönündeki görüş için bkz. **Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem** (2016) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, 5. Baskı, Ankara, US-A, s. 388.

⁸ **Özbek, Veli Özer/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker** (2016b) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 232; **Özgenç, İzzet** (2016) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Bası, Ankara, Seçkin, s. 193.

⁹ **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5247.

¹⁰ **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 538; **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe** (2016a), s. 722.

¹¹ **Koca, Mahmut/Üzülmöz, İlhan** (2017b) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 114; **Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerim** (2017a) Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Ankara, Adalet, s. 304; **Özgenç**, s. 203.

¹² Aksi yönde görüş için bkz. **Arslan, Çetin/Azizağaoğlu, Bahattin** (2004) Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Ankara, Asil, s. 687.

3. Suçun Konusu

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf ile malvarlığına karşı işlenen diğer suçların ayırımında suçun konusu belirleyici niteliktedir. Özellikle hırsızlık ile bu suç arasındaki ayırımın yapılabilmesi, üzerinde suçun işlendiği eşyanın niteliklerinin tespit edilmesiyle mümkün hale gelir. Türk Ceza Kanunu'nun "Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar" bölümünde yer alan suçların konusunu belirlemek için mal veya eşya kavramı kullanılmıştır. TCK m. 160'ta yer alan suçun konusunu belli vasıflara sahip eşya oluşturur. Hemen belirtmek gerekir ki, bu iki kavramın aynı anlama gelmesinin yanı sıra kapsamlarının belirlenmesinde özel hukuk hükümleri yol göstericidir¹³.

Bir şeyin hukuki anlamda eşya sayılabilmesi için maddi bir varlığa sahip olması, sınırlarının belirli olması, üzerinde hakimiyet kurulabilir olması ve kişisel olmaması gerekmektedir¹⁴. Ayrıca eşyanın ekonomik değere sahip olması gerekmez¹⁵.¹⁶ Belirtilen dört unsuru taşıyan şey, eşya olarak nitelendirilecek ve suçun konusunu oluşturabilecektir. Ekonomik değere sahip olmayan eşyalar da suçun konusunu oluşturmaya elverişlidir. Örneğin sadece manevi değere sahip kaybolmuş mektup suçun konusunu oluşturabilir. Hemen belirtmek gerekir ki hayvanlar, eşya niteliğini taşıması ve üzerinde mülkiyet hakkı tesis edilebilmesi¹⁷ nedeniyle suçun konusunu oluşturmaya elverişlidir.

TCK m. 160'ta yer alan suç bakımından her türlü eşya değil sadece kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya suçun konusunu oluşturabilir. Bu nedenle terk edilmiş eşya, unutulmuş eşya, kaybolmuş eşya ve hata sonucu ele geçmiş eşya kavramlarının kapsamı belirlenmelidir. Ancak belirtilmelidir ki, bir şeyin eşya olması ve kaybolmuş olma veya hata sonucu ele geçmiş olma niteliklerini haiz olması suçun konusu bakımından yapılacak bir değerlendirmedir. Bu nedenle suçun ön şartı olarak kabul edilemez¹⁸.

¹³ Koca/Üzülmez (2017a), s. 516.

¹⁴ Ünal, Mehmet/Başpınar, Veysel (2012) Şekli Eşya Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Yetkin, s. 65;

¹⁵ Koca/Üzülmez (2017a), s. 522; Ünal/Başpınar, s. 72.

¹⁶ Aksi yönde görüş için bkz. Oğuzman, Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe (2013) Eşya Hukuku, 16. Bası, İstanbul, Filiz, s. 8.

¹⁷ Ünal/Başpınar, s. 71.

Hayvanların eşya olmadığı yönündeki görüş için bkz. Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 9.

¹⁸ Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe (2016a), s. 721.

Malikin mülkiyet hakkından vazgeçme niyetiyle zilyetliğini sona erdirdiği eşya terkedilmiş eşyadır. Terkedilmiş eşya üzerinde kimsenin mülkiyet hakkı bulunmamaktadır. Terkedilmiş eşyalar aynı zamanda sahipsiz eşya olmakla birlikte sahipsiz eşya kavramı o ana kadar üzerinde kimsenin mülkiyet hakkı tesis etmediği eşyaları da kapsamaktadır¹⁹. Örneğin çöpe atılmış bilgisayar, sahibi tarafından terkedilmiş ev hayvanı, denizdeki balık sahipsiz eşyadır. Yine TMK m. 767'de sahipsiz bir taşınırı malik olmak iradesiyle zilyetliğine geçiren kişinin malik olacağı ifade edilmiştir. Bu nedenle sahipsiz eşya üzerinde malik gibi tasarrufta bulunulması kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunu oluşturmaz²⁰. Diğer bir deyişle sahipsiz eşya bu suçun konusunu oluşturamaz. Zira bu tür eşya üzerinde korumaya değer bir mülkiyet hakkı bulunmamaktadır. Ayrıca bu tür eşyalar üzerinde gerçekleştirilen bazı tasarrufta bulunma fiilleri her ne kadar TCK m. 160'ta yer alan suç bakımından tipik olmasa da çeşitli kanunlarda yer alan sair suçları oluşturabilir. Örneğin 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu m. 21/7'de doğadaki bir hayvanın avlanması suretiyle yok olma tehlikesine neden olunması suç olarak düzenlenmiştir.

Kaybolmuş eşya, malikin yerini bilmediği ve egemenlik alanından çıkması nedeniyle sahip olma olanağının kalmadığı eşyadır^{21, 22}. İki şartın birlikte sağlanması halinde kaybolmuş eşya söz konusu olacaktır. Malikin eşyanın yerini bilmemesi subjektif, eşyanın egemenlik alanından çıkması objektif şart olarak nitelendirilmektedir²³. Yargıtay ise bazı kararlarında ifade edilen iki şartı yeterli görmesine rağmen²⁴ ağırlıklı kararlarında malikin denetleme im-

¹⁹ Eren, s. 503; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 17.

²⁰ Centel/Zafer/Çakmut, s. 539.

²¹ Dönmezer, Sulhi (2004) Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 17. Bası, İstanbul, Beta, s. 528; Gözübüyük, Abdullah Pulat (1989) Türk Ceza Kanunu Şerhi Cilt:4, 5. Bası, İstanbul, Kazancı, s. 791.

²² Erem'e göre kaybolmuş eşya değerlendirmesi subjektif ölçüler üzerinden yapılmalıdır. Fail, suç konusu eşyanın kaybolmuş olduğu hususunda makul bir inanca sahipse artık hırsızlık suçu değil, kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu mevcut olur. (Erem, Faruk (1957) "Türk Kanunu Bakımından Lukata ve Enkaz", Mukayeseli Hukuk Dergisi, Y:2, s.7-11, s. 8.)

²³ Soyaslan, Doğan (2016) Ceza Hukuku Özel Hükümler, 11. Baskı, Ankara, Yetkin, s. 449.

²⁴ Yargıtay 13. CD, 21.03.2016, E. 2015/337, K. 2016/4769; Yargıtay 13. CD, 04.12.2013, E. 2012/20615, K. 2013/37875. (Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, A. Caner (2014) Türk Ceza Kanunu Şerhi 4. Cilt, 2. Baskı, Ankara, Adalet, s. 5291.)

kanının kalmamış olması gerektiğini de kaybolmuş eşyanın bir unsuru olarak kabul etmektedir²⁵.

Şartların incelenmesine geçmeden ifade etmek gerekir ki, sadece taşınır eşyalar kaybolmuş olarak nitelendirilebilir²⁶. Yine buna bağlı olarak kaybolmuş eşyaya ilişkin düzenlemeler Türk Medeni Kanunu'nda "Taşınır Mülkiyeti" bölümünde düzenlenmiştir. Bununla birlikte bazı taşınır niteliğindeki eşyalar sicile kaydedilme gibi taşınmazlara özgü kurallara tabidir. Ancak bu durum söz konusu eşyanın suçun konusunu oluşturmasına engel değildir²⁷. Örneğin bir gemi belirtilen iki şartın oluşması halinde kaybolmuş eşya olarak nitelendirilebilir.

Kaybolmuş eşyanın birinci şartı, eşyanın malikin egemenliğinden çıkmış olmasıdır. Böyle bir durumda mülkiyet hakkı devam etmekle birlikte malikin zilyetliği sona ermiş olacaktır. Kişinin egemenlik alanı sadece şahıs olarak hakim olabileceği alanı değil, tüm malvarlığı bakımından hakim olduğu alanı ifade etmektedir²⁸. Örneğin malikin tarlasında düşürdüğü cep telefonu halen egemenlik alanındadır. Eşyanın egemenlik alanından çıkması zilyedin bir hatasıyla olabileceği gibi doğa olayları sonucu, eşyanın kendi kendine hareket etmesi sonucu veya üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilen bir davranış sonucu olabilir. Ancak her halde, eşyanın egemenlik alanından çıkmasına yönelik rıza bulunmamaktadır²⁹. Örneğin şiddetli bir rüzgarla tarladaki ürünlerin malik tarafından bulunamayacak şekilde dağılması, hayvanın malik tarafından bulunulamayacak bir yere kaçması veya feribot seyahati esnasında kolyenin denize düşürülmesi halinde kaybolmuş eşya söz konusudur.

²⁵ Yargıtay 13. CD, 06.05.2013, E. 2012/3582, K. 2013/13087; Yargıtay 13. CD, 19.05.2012, 7893/6210 (**Artuk /Gökçen/Yenidünya**, s. 5292 vd.); Yargıtay 13. CD, 13.09.2017, E. 2016/1561, K. 8775.

²⁶ **Bakıcı, Sedat** (2008) 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Adalet, s. 840; **Dönmezer**, s. 528.

²⁷ **Yenidünya, Ahmet Caner** (2013) Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu, Ankara, Adalet, s. 28.

²⁸ Aynı yönde görüşler için bkz. **Dönmezer**, s. 591; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5249; **Bakıcı**, s. 839.

²⁹ **Önder, Ayhan** (1994) Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul, Filiz, s. 434; **Şahbaz, İbrahim** (2016) Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt, Ankara, Yetkin, s. 1945.

Eşyanın maliki dışında bir kişinin gerçekleştirdiği fiil sonucu kaybolmuş hale gelmesi ayrıca mütalaa edilmelidir. Örneğin bir kişinin başkasının arazisindeki eşyaları bulunduğu yerden alıp çeşitli yerlere atması halinde kaybolmuş eşya gündeme gelecek midir? Kanaatimizce bu eşyalar kaybolmuş eşya niteliği taşıyabilir. Her ne kadar kişinin gerçekleştirdiği fiil, hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilmesi gerekirse de kişinin eşya üzerindeki zilyetliğini sona erdirmesi halinde, mağdurun mülkiyet hakkı devam ettiği için, kaybolmuş eşya söz konusu olacaktır. Bu eşyaları bulan üçüncü kişinin malik gibi tasarrufta bulunması durumunda ise kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu oluşacaktır. Ancak eşyayı bulan kişi, bunun bir suça ilişkin olduğunu biliyorsa kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu değil, sair suçların değerlendirilmesi gerekir³⁰.

Kaybolmuş eşya, kendiliğinden failin egemenlik alanına girebileceği gibi failin hareketi sonunu da eşya üzerinde hakimiyet kurulmuş olabilir. Sürüden ayrılan ve malikin yerini bilmediği koyunun üçüncü kişinin ahırına kendiliğinden gitmesi hali birinci duruma, merada tek başına bulunan koyunun fail tarafından kendi sürüsüne dahil edilmesi hali ikinci duruma örnektir. Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçuna ilişkin söz konusu iki hal arasında fark bulunmamaktadır. Her iki halde de kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu meydana gelebilir. Burada önem arz eden husus failin çaba sarf etmeksizin malı egemenlik alanına geçirmesidir³¹. Failin eşyayı tesadüfen bulmadığı veya eşyanın mağdur tarafından kaybedilmesi için çaba sarf edildiği hallerde bu suç oluşmayacaktır. Zira böyle bir durumda ya eşya henüz kaybolmuş olma vasfına sahip değildir ya da fail eşyayı ele geçirmek için hileli hareketlere başvurmaktadır. Yine eşyanın sadece başkasının egemenlik alanına girmesi nedeniyle mağdurun egemenlik alanından çıktığı ve böylece mağdurun yerini bilmediği bir eşyanın söz konusu olduğu hallerde de bu suç oluşmayacaktır. Eşyanın failin egemenlik alanı geçtiği esnada aranan iki şartı taşıyor olması gerekir. Örneğin sürekli aynı sokakta dolaşan sahipli köpek o sokakta bulunduğu an bakımından kaybolmuş değildir. Bu nedenle komşulardan birinin bu köpeği evine alması sonucu malik bakımından eşya üzerinde egemenlik sona ermiş

³⁰ Erem, s. 7; Taşdemir, Kubilay/Özkepir, Ramazan (1993) Mala Karşı Suçlar, Ankara, Gen, s. 359.

³¹ Dönmezer, s. 528; Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5248.

ve eşyanın yeri bilinmiyor olacaktır. Ancak failin eşya üzerinde egemenlik sağladığı esnada bu iki şart sağlanmadığı için hırsızlık suçu oluşacaktır.

Kaybolmuş eşyanın ikinci şartı, malikin eşyanın yerini bilmemesidir. Eşyanın sadece malikin egemenliği altında olmaması bu suç bakımından yeterli değildir. Aynı zamanda eşyanın nerede olduğunun bilinmiyor olması gerekir. Malikin eşyanın yerini bildiği hallerde unutulmuş eşya söz konusudur. Unutulmuş eşyanın bulunduğu yerden alınması ve üzerinde tasarrufta bulunulması ise hırsızlık suçunu oluşturur³². Unutulmuş eşya ile kişinin yerini bilmediği eşya arasındaki ayırım her somut olayda kesin bir şekilde yapılamamaktadır. Malın sahibi eşyayı nerede unuttuğunu en azından sınırlanabilir bir şekilde biliyorsa unutulmuş eşya söz konusudur. Bunun için malın yerinin kesin suretle bilinmesi gerekmez³³. Örneğin takside, sinemada, otobüste veya sınıfta düşürülen cüzdan unutulmuş niteliktedir. Yine malikin sinemada oturduğu koltuğun altına düşürdüğünü sandığı cüzdanını esasında salonun girişinde düşürmesi halinde de unutulmuş eşya mevcuttur. Ancak bir seyahat esnasında düşürülen ve nerede düşürüldüğü malik tarafından tahmin edilemeyen eşya kaybolmuş olarak nitelendirilmelidir.

Unutulmuş eşya ile kaybolmuş eşya arasındaki ayırım tamamen malikin bilgisi üzerinden yapılan bir değerlendirmeye dayanır. Bu nedenle subjektif unsur olduğu ifade edilmektedir³⁴. Ancak söz konusu subjektifliğin somut kriterlere bağlanmasında yarar görmekteyiz. Buna göre mal sahibinin belli bir süre bulunduğu, sınırları belli, eşyanın kendisinden veya doğa hareketlerinden kaynaklı yerinin değişmeyeceği bir ortamda unutulmuş veya düşürülen eşyaların unutulmuş eşya olarak telakki edilmesi yerinde olacaktır. Örneğin kafede düşürülen cep telefonu unutulmuş eşya niteliğindedir. Ancak belli süre kalınan sahilde düşürülen ve yeri sınırlanabilir şekilde bilinmeyen yüzük, ormanlık alanda gezintiye çıkartılıp sahibinin elinden kurtulduktan sonra geri dönmeyen köpek kaybolmuş eşya niteliğindedir. Zira bu durumlarda hem eşyanın yeri bilinmemekte hem de eşyanın kendisinden veya mekandan kaynaklanan hareket kabiliyeti bulunmaktadır.

³² Centel/Zafer/Çakmut, s. 539; Hafizoğulları/Özen, s. 388.

³³ Yerin kesin suretle bilinmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz. Savaş, Vural/Mollamahmutolu, Sadık (1999) Türk Ceza Kanunu'nun Yorumu, Ankara, Seçkin, s. 5629.

³⁴ Soyaslan, s. 449.

Doktrinde eşyanın kaybolmuş olması sadece eşyanın yeri kriterine dayalı değerlendirilmektedir. Ancak kimi hallerde malik, eşyanın yerini bilmesine rağmen eşyanın kimde olduğunu bilebilir. Örneğin otostop çekerek bindiği araçta cüzdanını düşüren kişi, aracın yerini bilmediği için cüzdanının da yerini bilmemekle beraber cüzdanın kimin egemenlik alanında olduğunu bilmektedir. Bu gibi hallerde kaybolmuş eşya değerlendirmesi malikin eşyayı elinde bulunduran kişinin yerini bilip bilmediğinden hareketle yapılmalıdır. Şöyle ki, malikin eşyayı elinde bulunduran kişiye ulaşma imkanı varsa unutulmuş eşya, malikin eşyayı elinde bulunduran kişinin yerini bilmediği, ulaşma imkanının olmadığı hallerde kaybolmuş eşya söz konusu olacaktır. Eşyayı elinde bulunduran kişinin bilinmesi kişinin fiziki olarak bilinmesi değil, kişinin nerede ikamet ettiğinin, bulunduğu veya çalıştığı hali hazırda biliniyor olması veya basit bir araştırma ile öğrenilebilir olması şeklinde anlaşılmalıdır. Buna karşın, malikin uzun uğraşlar sonucu veya adli yollara başvurmak suretiyle failin ve dolayısıyla eşyanın yerini tespit edebildiği hallerde suç konusu eşya kaybolmuş olma vasfını haiz olacaktır³⁵.

Kaybolmuş eşyaya ulaşılabilirliğin ayrıca incelenmesi gerekir. Malikin eşyanın yerini bilmesine rağmen eşyaya ulaşmasının mümkün olmadığı hallerde de kaybolmuş eşyanın söz konusu olacağı ifade edilmiştir³⁶. Kanaatimizce bu görüş yerinde değildir. Malikin eşyaya ulaşabilme imkanı eşyanın kaybolmuşluk vasfını etkilemez. Yeri bilinmesine rağmen ulaşma imkanının olmaması veya zorluk arz etmesi eşyanın kaybolmuş olması sonucunu doğurmaz. Bu durum, mal sahibinin eşya üzerindeki mülkiyet hakkından feragat etmesi kapsamında tetkik edilebilir. Ancak eşyaya ulaşılabilirlik ile eşyanın yerinin bilinmiyor olmasının karıştırılmaması gerekir. Eşyanın yerinin bilinmediği her halde eşyaya ulaşmak mümkün değilken eşyaya ulaşmanın mümkün olmadığı her halde kaybolmuş eşyadan bahsedilemez. Bu nedenle kay-

³⁵ “Sanığın minibüste şoför olduğu, minibüste unutulmuş telefonun sahibini tespit için herhangi bir araştırma yapmaksızın sahiplenerek telefonu kullandığı gibi, katılanın telefonu unutulduğunu fark eder etmez, yazıhaneye giderek sanığa ulaştığı ve sanığın başka bir araç ile yazıhaneye gelerek telefonu kendisinde olmadığını belirttiği...” (Yargıtay 13. CD, 15.02.2016, E. 2014/36398, K. 2016/2165.)

Somut olayda mağdurun minibüs şoförüne kolayca ulaşma imkanı olması nedeniyle eşyanın yerinin bilindiği ve bu nedenle kaybolmuş eşya şartlarının oluşmadığı kabul edilmelidir.

³⁶ **Önder**, s. 434; **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 539; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5251; **Ekinci/Esen**, s. 202.

bolmuş eşya için malın yerinin bilinmemesi şartı yeterlidir. Ayrıca eşyaya ulaşmanın mümkün olup olmadığının aranması yerinde değildir. Örneğin göle düşürülen mücevhere hem ulaşma imkanı yoktur hem de sınırlanabilir şekilde yeri bilinmemektedir. Bu mücevher, ulaşma imkanının olmaması veya zor olması nedeniyle değil, yerinin bilinmemesi nedeniyle kaybolmuş eşya olarak telakki edilecektir. Ancak suyun altında yeri kesin şekilde bilinen bir batık söz konusu olsaydı bu batık kaybolmuş eşya şartlarını sağlamayacaktı.

Eşyayı bulan kişinin eşyanın malikini bildiği hallerde kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşmayacağı, hırsızlık suçunun oluşacağı ifade edilmektedir³⁷. Yargıtay da aksi yönde kararları olmakla birlikte eşyanın kime ait olduğunun bilindiği hallerde kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşmayacağını ifade etmektedir³⁸. 765 sayılı TCK'da failin eşya sahibini bilmesi daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hal olarak³⁹ düzenlenmesine rağmen bu hükme 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiştir⁴⁰. Böyle bir düzenlemenin varlığı halinde failin maliki bilip bilmediğinin suç vasfını etkilemeyeceği kanunilik ilkesi gereği kabul edilmek zorundadır⁴¹. Ancak mevcut durum için

³⁷ Koca/Üzülmöz (2017a), s. 527; Yenidünya, s. 31; Centel/Zafer/ Çakmut, s. 537; Bakıcı, s. 840; Ekinci/Esen, s. 204; Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5247.

³⁸ İlgili kararlar için bkz. Yargıtay 2. CD, 02.07.2015, E. 2014/11077, K. 2015/13776; Yargıtay 2. CD, 27.09.2017, E. 2015/5678, K. 2017/8958; Yargıtay 2. CD, 04.02.2015, E. 2014/1781, K. 2015/1785; Yargıtay 13. CD, 08.03.2016, E. 2014/36942, K. 2016/3918; Yargıtay 22. CD, 08.06.2016, E. 2015/15305, K. 2016/9885; Yargıtay 13. CD, 29.03.2016, E. 2014/38203, K. 2016/5508.

Aksi yönde karar için bkz. Yargıtay 13. CD, 20.04.2015, E. 2014/22363, K. 2015/7331.

³⁹ 765 sayılı TCK m. 511/son: "Eğer mücrimin bu eşya sahibi kim olduğunu bildiği tahakkuk ederse ceza iki seneye kadar uzar."

⁴⁰ Donay'a göre söz konusu hükme 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiş olması iki şekilde değerlendirilebilir. İlk olarak failin eşya sahibini bilmesine rağmen eşyayı iade etmemesi halindeki ahlaki bozukluk daha fazladır ve bu hükme yer verilmemesi eksikliklerdir. İkinci olarak ise failin eşyanın sahibini bilmesi ile bilmemesi arasında ahlaki bozukluk yönünden fark bulunmamaktadır. (Donay, Süheyl (2007) Türk Ceza Kanunu Şerhi, İstanbul, Beta, s. 247.)

Erem'e göre eşya sahibinin bilinmesi halini düzenleyen 765 sayılı TCK m. 511/son'daki hüküm suçun unsurları ile uyuşmamaktadır. Zira bu durumda suçun vasfı değişecektir. (Erem, s. 10.)

⁴¹ Bu nedenle YCGK'nın 765 sayılı TCK döneminde vermiş olduğu "...öngörülen suçun oluşabilmesi için mal sahibinin, malın nerede olduğunu bilmemesi, o şeyin mal sahibinin tasarruf alanı dışına çıkmış yani tasarruf imkanının kalmamış bulunması, en önemli unsur ise suç işleyen mal edindiği şeyin yitirilmiş mallardan olduğu inancını taşıması gerektiği ve sahibi bilinen malın kaybolmuş mallardan sayılmayacağı..." yönündeki karara katılmıyoruz. (YCGK, 10.06.1997, E. 1997/6-132, K. 1997/151.)

doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Kanaatimizce failin eşya sahibini bilmesi suç vasfını değiştirmez. Kaybolmuş eşya için yukarıda da ifade edildiği gibi eşyanın yerinin bilmemesi ve egemenlik alanından çıkması nedeniyle sahip olma olanağının kalmaması şartlarının birlikte sağlanması yeterlidir. Her iki şart da mağdurun bilgisine ve durumuna yöneliktir. Bu noktada failin bilgisi önem arz etmez⁴². Failin, maliki eşyayı bulduğu anda öğrenmesi veya eşyayı bulunmadan biliyor olması fark etmeksizin suç konusunun ifade edilen iki şartı sağladığı hallerde kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu oluşacaktır. Diğer yandan TMK m. 769/1'de kaybedilmiş eşyayı bulan kişinin mal sahibini bilmesi haline ilişkin yükümlülüğüne yer verilerek malikinin bilinmesi halinde de eşyanın kaybolmuşluk vasfının değişmeyeceği kabul edilmiştir.

Kanaatimizce, doktrinde ifade edilen bazı görüşlerde failin maliki bilmesi ile unutulmuş eşya kavramı birbiriyle karıştırılmaktadır. Unutulmuş eşyada malik, egemenliği altında olup olmadığı fark etmeksizin eşyanın nerede olduğunu bilmektedir. Değerlendirme konusu yaptığımız kaybolmuş eşyayı bulan kişinin maliki biliyor olması durumunda ise malik eşyanın yerini bilmemekte ve eşya malikin egemenlik alanı dışında bulunmaktadır. Sadece, bulan kişi eşyanın kime ait olduğunu bilmekte ya da eşyayı bulduğu anda öğrenmektedir. Bu nedenle taksi şoförünün araçtan inen müşterinin düşürdüğü cüzdandaki paraları alması⁴³, kişinin kahvede birlikte oturdukları arkadaşının unuttuğu cep telefonunu bulduğu yerden alıp saklaması⁴⁴ hallerinde malikin fail tarafından biliniyor olması nedeniyle değil, eşyanın yerinin malik tarafından biliniyor olması nedeniyle hırsızlık suçu gündeme gelmektedir⁴⁵. Diğer yandan failin eşya sahibini bilmesi failin kastını belirlemede yol gösterici olabilir. Fail, tanıdığı mağdurun ilgili eşyayı kaybettiği veya unuttuğu yönünde bilgiye sahip olabilir.

⁴² **Meran, Necati** (2011) Hırsızlık Yağma ve Malvarlığına Karşı Suçlar, Ankara, Seçkin, s. 303; **Şahbaz**, s. 1945.

⁴³ **Koca/Üzülmez** (2017a), s. 527.

⁴⁴ **Ekinci/Esen**, s. 204.

⁴⁵ Yine *Yenidünya* tarafından aktarılan Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nin 04.07.1989 tarih, 5410/6618 sayılı kararı ve 30.05.2007 tarih, 5998/6751 sayılı kararlarına ilişkin değerlendirmelerin ifade ettiğimiz gerekçelerle karıştırıldığı kanaatindeyiz. Söz konusu uyuşmazlıklarda hırsızlık suçunun oluşma sebebi malikin eşyayı nerede unuttuğunu bilmesidir. Kararlar için bkz. *Yenidünya*, s. 32.

Hata sonucu ele geçmiş eşya, failin malı elde etmek için çaba harcamasına, hileli hareketlere başvurmamasına rağmen hataya bağlı olarak zilyetliği ele geçirilen eşyadır. Hata, istemeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, yanlışlık anlamına gelmektedir⁴⁶. Suç tipi bakımından önem arz eden hata, zilyetliğin geçişine ilişkin olup diğer hususlar bakımından düşülen hatalar bu kapsamda değerlendirilmez⁴⁷. Örneğin malın gerçek değerini bilmediği için ucuza satan kişinin içinde bulunduğu hata zilyetliğin geçişine ilişkin olmadığından hata sonucu ele geçmiş eşyadan söz edilemez⁴⁸.

765 sayılı TCK m. 511'de kaza ve tesadüf ifadelerine yer verilmesine rağmen TCK m. 160'ta sadece hata ifadesi yer almaktadır. Kanaatimizce tesadüf ifadesine yer verilmemiş olması yerindedir. Zira tesadüften neyin anlaşılması gerektiği belirli değildir. Diğer yandan malın tesadüf sonucu ele geçirilmiş olduğu hallerde ya kaybolmuş eşya ya da hata sonucu ele geçmiş eşya mevcut olacaktır.

Zilyetliğin geçişine ilişkin hatanın kaynağı mağdur veya üçüncü kişi⁴⁹ olabileceği gibi fail⁵⁰ de olabilir⁵¹. Ayrıca somut olayda birden fazla kişinin hatası birleşebilir. Özellikle mağdur veya üçüncü kişinin hataya düştüğü ve aydınlatma yükümlülüğünün olduğu iki taraflı işlemlerde hata sonucu ele geçmiş eşyanın mevcut olabilmesi için failin de hataya düşmesi gerekir. Aksi halde hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu değil, failin karşı tarafın hatasından yararlanması sonucu meydana gelen dolandırıcılık gibi sair suçlar oluşacaktır⁵². Yine zilyetliğin aktarılmasına yönelik hata bir kimsenin

⁴⁶ <www.tdk.gov.tr> s.e.t. 18.01.2018.

⁴⁷ **Erem**, s. 11; **Soyaslan**, s. 450.

⁴⁸ **Önder**, s. 437.

⁴⁹ **Önder**, s. 436; **Parlar/Hatipoğlu**, s. 2572.

⁵⁰ Failin hatası sonucu yine failin ele geçirdiği eşya üzerinde tasarruf halinde hırsızlık suçunun oluşacağı hususundaki değerlendirilme manevi unsur başlığı altında ayrıca yapılacaktır.

⁵¹ Sadece mal zilyedinin hatası halinde hata sonucu ele geçmiş eşyanın oluşacağına ilişkin görüş için bkz. **Yazıcıoğlu, R. Yılmaz** (2013) 'Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı', Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, C:19, S:2, s.757-797, s. 787.

⁵² Yargıtay'ın dul ve yetim aylığı gibi gelirlerin elde edilme şartları yitirilmesine rağmen alınmaya devam edilmesi haline ilişkin farklı yönde kararları bulunmaktadır. Bu noktada ikili bir ayırım yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Eğer kişi ilgili gelirin kesilmesi için bildirim yapma yükümlülüğü altındaysa ve bu yükümlülüğünü yerine getirmemişse yahut söz konusu şartları yitirdiğinin anlaşılması için çaba göstermişse hileli davranış gereği dolandırıcılık suçundan sorumlu olacaktır. Kişinin bildirim yükümlülüğü altında olmaması veya yü-

hileli hareketlerinden kaynaklanıyorsa dolandırıcılık suçu oluşacaktır^{53, 54}. Örneğin kişinin kendininkiyle aynı modeldeki montu kendinin zannederek alması halinde mont, hata sonucu ele geçmiş eşya niteliğine sahipken vevne-darın kendisine fazla para verdiğini gören kişinin fazla parayı alıp uzaklaşması halinde eşyanın zilyetliği hileli davranışlarla elde edilmiş olacaktır. Yine firmanın internet üzerinden aldığı siparişleri karıştırmaması sonucu müşteriye gönderilen yanlış ürün, isim benzerliği nedeniyle yanlış hesaba yatırılan para, mağazadan iki parça ürün alınmasına rağmen kasiyerin yanlışlıkla poşete koyduğu üçüncü ürün, şirketin çalışanlarına zarf içinde bir adet hediye çeki vermesine rağmen çalışanlardan birine verilen zarftaki fazla hediye çeki, çobanın gütmesi için kendisine teslim edilen hayvanları sahiplerine iade ederken yanlış kişiye teslim ettiği hayvan hata sonucu ele geçmiş eşyadır.

Kaybolmuş eşyanın aksine taşınmazların hata sonucu ele geçirilmesi mümkündür. Taşınırlarda zilyetliğin gördüğü vazifeyi taşınmazlarda tapu sicili görmektedir⁵⁵. Bu nedenle isim benzerliği gibi nedenlerle tapu tescil iş-

kümlülüğü yerine getirmesine rağmen ödemenin devam etmesi halinde ise fazla ödemenin haksız yere yapıldığı bilgisine sahip olunması şartıyla hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu oluşacaktır. Zira bu durumda susma hileli hareket olarak değerlendirilemez. İlgili kararlar için bkz. Yargıtay 23. CD, 01.07.2015, E. 2015/5555, K. 2015/3144; Yargıtay 23. CD, 25.05.2015, E. 2015/3072, K. 2015/1836; Yargıtay 11. CD, 24.06.2010, 8782/7252; Yargıtay 11. CD, 24.04.2007, 8949/2773. (**Artuk /Gökçen/Yenidünya**, s. 5296 vd.)

Ayrıca belirtmek gerekir ki Yargıtay vermiş olduğu bir kararda yetim aylığı alma şartlarını yitiren kişinin bu durumu bildirim yükümlülüğü altında olmadığını ifade etmiştir. (Yargıtay 15. CD, 16.01.2014, E. 2012/5225, K. 2014/101.)

⁵³ **Selçuk, Sami** (1986) Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı ve Çeklerle İlgili Suçlar, Ankara, s. 34.

⁵⁴ Karşı tarafın düştüğü hatadan ihmali davranışlarla yararlanıldığı hallerde hatadan yararlanmak suretiyle irtikap suçu da oluşabilir. Bu hata; ifa yükümlülüğüne, ifanın miktarına veya ifayı kabul etmeye ilişkin olabilir (**Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerim** (2017b) Ceza Hukuku Özel Hükümler, 16. Baskı, Ankara, Adalet, s. 771). Ancak kamu görevlisi failin, ifanın gerçekleştiği anda hatanın farkında olması gerekmektedir. Bu nedenle ihmali suretle gerçekleştirilen dolandırıcılık suçunda olduğu gibi hatadan yararlanmak suretiyle irtikap suçunun söz konusu olduğu hallerde de hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun maddi unsurları oluşmayacaktır. Kamu görevlisi failin ifa anında hatanın farkında olmaması durumunda, sonradan gerçekleştirdiği malikmiş gibi tasarrufta bulunma fiili ise bu eşyanın zilyetliği faile görevi nedeniyle devredildiği için zimmet suçunu oluşturacaktır. Bu durumda hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşacağına ilişkin görüş için bkz. **Erman, Sahir/Özek, Çetin** (1992) Ceza Hukuku Özel Bölüm: Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul, Dünya, s. 19.)

⁵⁵ **Ünal/Başpınar**, s. 145.

leminin yanlış yapılması sonucu tapuda malik görünen kişi bakımından ilgili taşınmaz, hata sonucu ele geçmiş eşyadır.

Kaybolmuş ve hata sonucu ele geçmiş eşya tanımlamasından sonra suçun konusu bakımından özellik arz eden bazı hallere yer vermekte yarar görmekteyiz. Hamile yazılı veya beyaz ciro edilmiş kambiyo senetleri de bu suçun konusunu oluşturabilir⁵⁶. Örneğin hamilin düşürdüğü ve yerini bilmediği çek kaybolmuş eşya; beş bin lira yerine elli bin lira keşide edildiği sonradan anlaşılan çek hata sonucu ele geçmiş eşyadır⁵⁷.

TMK m. 772/1'e göre define, uzun zaman önce saklanmış, malikinin bulunmadığı kesin şekilde anlaşılan şeylerdir. Define, içinde saklı bulunduğu taşınmaz veya taşınırın malikine aittir. Define başkasına ait taşınmaz içinde bulunması halinde malikin bulunan defineden haberdar olması fark etmeksizin TCK m. 160 hükmü uygulanamaz. Zira bu durumda define, taşınmaz malikinin egemenliğinden çıkmış değildir. Bilimsel değeri olan eşyalar hakkında ise özel kanun olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uygulanmaktadır⁵⁸. Bu nedenle bilimsel değeri olup olmadığı fark etmeksizin define bu suçun konusunu oluşturamaz.

4. Fiil ve Netice

Suçun fiil unsurunu sahibine iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin eşya üzerinde malik gibi tasarrufta bulunma oluşturur. Sadece kaybolmuş eşyanın bulunduğu yerden alınması veya hata sonucu zilyetliğin ele geçirilmesi suçun oluşmasına sebebiyet vermez. Ayrıca kişinin yükümlülüklerini yerine getirmeksizin malik gibi tasarrufta bulunması gerekmektedir. Malik gibi tasarrufta bulunma, mülkiyet hakkının tanıdığı kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkilerinin kullanılması şeklinde gerçekleştirilebilir⁵⁹. Eşyanın satılması, bağışlanması, tüketilmesi, yok edilmesi, şahsi ihtiyaçlara özgülenmesi, eşya üzerinde iyiniyetli üçüncü kişi lehine aynı hak tesis edilmesi malik gibi tasarrufta bulunma niteliğindedir. Yine fai-

⁵⁶ Emre veya nama yazılı senetlerin üzerinde tasarrufta bulunulması amacıyla gerçekleştirilen fiiller resmi belgede sahtecilik gibi sair suçları oluşturabilecektir. Ancak bu ihtimallere çalışmamızda yer verilmemiştir.

⁵⁷ Yargıtay vermiş olduğu bir kararda yerde bulunan çekin borca karşılık kullanılması halinde kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşabileceğini kabul etmektedir. (Yargıtay 15. CD, 30.11.2016, E. 2014/5767, K. 2016/9107.)

⁵⁸ Eren, s. 510.

⁵⁹ Dönmezer, s. 528; Centel/Zafer/Çakmut, s. 540; Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5251.

lin kaybolmuş eşyayı bulunduğu yerden almaksızın kırması, yerde bulunduğu parayı harcaması, kuyumcunun verdiği yanlış takıyı saklaması, bulunduğu kırmızı renkli koyunu siyaha boyaması⁶⁰, kendisinininkiyle aynı modelde olan ve yolda bulunduğu telefon ile kendi telefonunu değiştirmesi, parkta bulunduğu çüzdanın içinden para alması, hata sonucu kendisine gönderilen vazoyu vitrininde sergilemesi malik gibi tasarrufta bulunmaya örnek teşkil eder.

Suçun oluşması bakımından kaybolmuş eşya ve hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde gerçekleştirilecek fiiller arasında fark yoktur. Her iki konu bakımından da tasarruf işlemi tek başına yeterli değildir. Tasarruf işleminin eşyayı malikine iade etmeksizin veya yetkili makamlara haber vermeksizin yapılması gerekir. Bu nedenle söz konusu suç bağlı hareketlidir⁶¹. Eşyanın iade edilmesinden veya yetkili mercilere haber verilmesinden sonra gerçekleştirilen tasarruf işlemleri bu suçu oluşturmayacaktır. Ancak eşya üzerinde tasarrufta bulunulmasından sonra iade veya bildirim yapılması halinde suç oluşacaktır. Örneğin bulunmuş bir koyunun belli süre sütünden ve yününden istifade edilmesinden sonra muhtara bildirimde bulunulması kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunu oluştururken muhtara yapılan bildirimden sonra koyunun satılması, sağılması veya kırılması özel hukuk uyuşmazlığı olarak değerlendirilmelidir.

TCK m. 160'ta zilyetliği ele geçiren kişi için yükümlülükler öngörülmesine rağmen herhangi bir kanuna atıf yapılmamıştır. Yükümlülüklerin somutlaştırılmasında TMK hükümleri yol gösterici olacaktır. Ancak yine de zilyetliği ele geçiren kişinin sırf TMK hükümlerine uygun hareket etmemesi bu suç için ifade edilen yükümlülüklerini yerine getirmediği sonucunu doğurmaz. TMK m. 769 vd. kaybedilmiş taşınırı bulan, doğa olayları veya rastlantı sonucu taşınırı ele geçiren kişinin yükümlülükleri düzenlenmektedir. Buna göre kişi, eşyanın sahibini biliyorsa sahibine, bilmiyorsa kolluk kuvvetlerine veya köyde muhtara bildirim yapmak zorundadır. Evde, işyerinde veya kamu hizmetinin görüldüğü yerde bulunan eşya ise o yerin sahibine, kiracıya veya görevli kişiye teslim edilmek zorundadır.

Teslim ve bildirim için ne TCK m. 160'ta ne de TMK 769 vd. süre öngörülmüştür. Failin herhangi bir işlem tesis etmeksizin eşyayı zilyetliğinde

⁶⁰ Yargıtay 13. CD, 09.06.2014, E. 2014/19583, K. 2014/20377. (<<https://mevzuatvekararlar.legalbank.net>> s.e.t. 11.02.2018.)

⁶¹ **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe** (2016a), s. 723.

bulundurması da malik gibi tasarrufta bulunma olarak değerlendirilebileceği için süre önem arz etmektedir. Failin eşyayı bulduğu anda tasarruf iradesiyle hareket ettiği hallerde suçun oluştuğuna şüphe yoktur. Ancak failin eşyayı sadece hakimiyetinde bulundurduğu hallerde, söz konusu hakimiyetin mülkiyet hakkının verdiği yetkilerden bir veya birkaçının kullanılması anlamına gelip gelmediği tespit edilmelidir. Bunun için eşyanın bulunması veya ele geçirilmesi ile yükümlülüklerin yerine getirilmesi arasında geçen süre somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmelidir. Kanaatimizce failin iade ve bildirim imkanına erişmesine rağmen bir sebebe dayanmaksızın bu imkanı kullanmaması halinde suç oluşacaktır. Söz konusu imkana erişim süresinin kısa veya uzun olması tek başına önem arz etmez⁶². Örneğin kişinin yolda bulunduğu cüzdanı işi çıktığı için bir hafta sonra kolluk kuvvetlerine bildirmesi malik gibi tasarrufta bulunma değil iken sokakta bulunduğu ve sahipli olduğu anlaşılan kediye evine götürüp bakmaya başlayan ve bir hafta boyunca sahibini bulmak için herhangi bir çaba içine girmeyen kişinin fiili kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunu oluşturacaktır.

Suç, hareketin sayısı bakımından çok hareketli bir suçtur. Suçun oluşması için sahibine iade etmeme veya yetkili makama bildirmeme şeklindeki ihmali hareket ile malik gibi tasarrufta bulunma şeklindeki icrai ve ihmali suretle gerçekleştirilebilecek hareketin birlikte gerçekleştirilmesi gerekmektedir^{63, 64}. Kaybolmuş eşyanın bulunması veya eşyanın hata sonucu ele geçirilmesi fiil unsuru kapsamına dahil değildir. Bunlar yükümlülüklerin doğumuna sebep olan birer vakıa olarak kabul edilmelidir. Diğer yandan söz konusu suç tipi ile eşyanın ele geçirilmesi değil, bundan sonra doğan yükümlülükler yerine getirilmeksizin malik gibi tasarrufta bulunmanın cezalandırılması amaçlanmaktadır. Bu nedenle fiilin icrası eşyanın bulunması veya ele geçirilmesiyle başlamayacak, malik gibi tasarrufta bulunma ile başlayacaktır. Özellikle hata sonucu ele geçmiş eşya bakımından failin eşyayı hata sonucu ele geçirdiğini tasarrufta bulunma niteliğindeki bir fiili gerçekleştirilmesinden sonra öğrenmesi halinde suçun oluşabilmesi için failin iade veya zararı tazmin yerine malik-

⁶² Yükümlülükler için makul sürenin esas alınması gerektiği yönündeki görüş için bkz. **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe** (2016a), s. 723.

⁶³ **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe** (2016a), s. 724.

⁶⁴ Tasarrufta bulunma hareketinin sadece icrai olabileceği yönündeki görüş için bkz. **Cental/Zafer/Çakmut**, s. 540; **Hafizoğulları/Özen**, s. 389.

miş gibi tasarrufta bulunmaya devam etmesi gerekmektedir. Örneğin kendisine fazla para yatırıldığını parayı harcadıktan sonra öğrenen kişinin malikmiş gibi hareket ederek parayı iadede çekinmesi halinde suç oluşacaktır. Ancak kişinin malik olma iradesi göstermemesine rağmen hali hazırda parası olmaması gibi nedenlerle iade edemediği hallerde fiil unsurunun oluşmadığı kabul edilmelidir.

Eşyayı bulan veya hata sonucu ele geçiren kişinin bunu sahibine veya yetkililere ulaştırması için üçüncü kişiye vermesi eşya üzerinde malik gibi tasarrufta bulunma niteliğinde değildir⁶⁵. Ancak üçüncü kişinin eşyayı sahibine veya yetkililere teslim etmeksizin gerçekleştirdiği fiiller, malike karşı TCK m. 160'taki suçu oluşturacaktır. Kanun hükmü gereği kendisine eşya teslim edilen yetkilinin bu eşya üzerinde tasarrufta bulunması halinde ise zilyetlik görevi nedeniyle devredildiği için zimmet suçu değerlendirilmelidir⁶⁶. Diğer yandan yetkili kişiye teslim edilen eşyanın kaybolmuşluk vasfını yitirdiği kanaatindeyiz. Bu nedenle zimmet suçunun yanı sıra kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşmasından söz edilemez.

Yetkili kişiden ayrı olarak yetkili makamın tasarrufta bulunma niteliğinde işlemler gerçekleştirmesi mümkündür. TMK m. 770/2 gereği kolluk kuvvetleri veya kamu kurumları bir yıllık saklama süresi sonunda bulunan eşyaları açık arttırmayla satma yetkisine sahiptir⁶⁷. Bu nedenle bulunmuş eşyaların bir yıllık saklama süresi sonunda satılması hukuka aykırı nitelik taşımayacaktır.

Bulunmuş eşyanın korunması masraflı olduğu veya çabuk bozulabileceği için TMK hükümleri gereği satılması, iade için ödül istenmesi⁶⁸ hallerinde gerçekleştirilen fiil, malik gibi tasarrufta bulunma niteliğini haiz olmadığından ve/veya hukuka uygun olduğundan dolayı kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu oluşmaz. Suçun konusunu oluşturabilecek eşyanın ele geçirilmesinden sonra ve fakat yükümlülüklerin yerine getirilmesinden veya malik gibi tasar-

⁶⁵ Erem, s. 9.

⁶⁶ Aksi yönde görüş için bkz. Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5256.

⁶⁷ Ayrıca ilgili kamu kurumları tarafından bu yetkinin somutlaştırılmasına ilişkin düzenleyici işlemler yapılabilmektedir. Örnek düzenleme için bkz. Ankara Büyükşehir Belediyesi Ego Genel Müdürlüğü Raylı Sistem Yolcu Taşıma Yönergesi, İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü Bulunmuş Eşya Yönergesi.

⁶⁸ Dönmezer, s. 529.

rufta bulunulmasından önce zilyetliğin irade dışı yitirilmesi durumunda da fiil unsurunun bulunmaması nedeniyle suç oluşmayacaktır.

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu kanuni tanımında neticeye yer verilmediği için sırf hareket suçudur⁶⁹. Suçun oluşması dış dünyada herhangi bir değişikliğin meydana gelmesi gerekmez. Diğer yandan tasarrufta bulunma belli bir süre devam edebilir olsa da bu suç fiilin icrasının devamı bakımından ani suçtur⁷⁰.

B. TİPİKLİĞİN MANEVİ UNSURU

Bu suçun oluşması için kastın varlığı gerekir. Failin üzerinde fiili gerçekleştirdiği eşyanın kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş olduğunu, yükümlülüklerini yerine getirmediğini, malik gibi tasarrufta bulunduğunu bilmesi ve istemesi gerekmektedir. Özellikle malik gibi tasarrufta bulunma kastının tespiti failin sorumluluğu cihetine gidilebilmesi için önemlidir. Kişinin iade etme imkanı bulamadığı veya çabalarına rağmen iade edemediği hallerde kastın varlığından söz edilmez⁷¹. Kastın aranacağı zaman⁷², suçun fiil unsurunu oluşturan malik gibi tasarrufta bulunma anıdır. Bu nedenle hata sonucu elde ettiğinin farkında olmadan eşyayı kullanan kişinin hareketi manevi unsurun bulunmaması nedeniyle suç niteliği taşımayacaktır.

Söz konusu suç bakımından TCK m. 30/1'de yer alan maddi unsurlarda hata kurumu iki farklı boyut bakımından değerlendirilmelidir. İlk olarak, fail eşya üzerinde kimsenin mülkiyet hakkı olmadığını, diğer bir deyişle sahipsiz olduğunu veya zilyetliği ele geçirmesinde hatanın olmadığını düşünerek hareket etmiş olabilir. Bu durumda suçun taksirli hali kanunda düzenlenmediği için suç oluşmayacaktır. Ancak failin hatasından yararlanabilmesi için eşyanın terkedilmiş olduğuna veya zilyetliği ele geçirmesi için haklı bir sebebin olduğuna ilişkin somut olguların bulunması gerekir. Yine taraflar arasında herhangi bir hakka ilişkin ihtilafın olduğu hallerde de kastın varlığından söz edilemez⁷³. Kişinin sahipsiz eşya üzerinde kaybolmuş olduğunu düşünerek tasar-

⁶⁹ Centel/Zafer/Çakmut, s. 541.

⁷⁰ Erem, s. 9.

⁷¹ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5253.

⁷² Ayrıntılı bilgi için bkz. Koca/Üzülmez, s. 165.

⁷³ Dönmezer, s. 529.

rufta bulunduğu tersi durumda ise suç konusunun yokluğu nedeniyle işlene-
mez suç mevzu bahis olacaktır. Zira TMK m. 767'de zilyetlik tesisi ile sahipsiz
eşyaya malik olma hakkı yer almaktadır.

Hata bakımından önem arz eden ikinci durum ise eşyanın kaybolmuş
veya hata sonucu ele geçmiş olma niteliklerine sahip olmamasına rağmen
failin bu tür bir eşya üzerinde tasarrufta bulunduğu düşüncesiyle hareket et-
mesidir. Birinci durumdan farklı olarak bu durumda eşya üzerinde bir zilyet-
lik ve mülkiyet hakkı mevcuttur. Örneğin unutulmuş eşyayı kaybolmuş oldu-
ğundan bahisle tüketen kişinin hatası bu duruma ilişkindir. Söz konusu du-
rumda kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf ile hır-
sızlık suçunun birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Hırsızlık, TCK m. 141 gereği başkasına ait taşınır malın yarar sağlamak
maksadıyla zilyedinin rızası olmaksızın bulunduğu yerden alınmasıdır. Suç
konusunun yanı sıra iki suç arasındaki temel fark, hırsızlık için fiilin icra edil-
diği esnada fail dışında herhangi bir kişinin eşya üzerinde zilyetliğinin mevcut
olması gerekirken, kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde ta-
sarruf fiilinin icrası esnasında fail zilyet konumundadır. Fail, bırakılmış veya
unutulmuş eşyayı kaybolmuş olduğunu düşünerek bulunduğu yerden aldıktan
sonra üzerinde tasarrufta bulunması halinde maddi unsur olan suçun konu-
sunda hataya düşmüş olacaktır. Bu hatanın, özellikle TCK m. 30/1 kapsamın-
da cezai sorumluluğu etkileyip etkilemediğinin tespiti gerekmektedir.

Doktrinde, failin maddi unsurlara ilişkin hatasından yararlanabilmesi
için tasavvur ettiği şey gerçekleşmiş olsaydı fiilin suç niteliği taşımayacak ol-
masının gerekli olduğu ifade edilmektedir⁷⁴. Hem tasavvur edilenin hem de
gerçekleşenin suç niteliği taşımasına rağmen bunların farklı suçlar olmaları
halinde ise irade lehine değerlendirme yapılması gerektiği ve failin, kastın
yöneldiği suçtan sorumlu olacağı belirtilmektedir⁷⁵. Söz konusu görüş doğrul-
tusunda fail, kaybolmuş olduğu düşüncesiyle malik tarafından yeri bilinen

⁷⁴ **Koca/Üzülmöz**, s. 254; **Zafer, Hamide** (2015) Ceza Hukuku Genel Hükümler, 5. Baskı, İstanbul, Beta, s. 253; **Özbek, Veli Özer** (2008) 'Türk Ceza Kanununda Hata', Ceza Hukuku Dergisi, S:7, s.83-99, s. 87.

⁷⁵ **Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir** (1997) Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II, 11. Baskı, İstanbul, Beta s. 317.

eşya üzerinde tasarrufta bulunması halinde iradeye tanınan üstünlük gereği kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçundan sorumlu olacaktır⁷⁶.

Doktrindeki bir diğer görüşe göre ise ifade edilen durumda alternatif kast değerlendirmesi yapılabilir⁷⁷. Failin gerçekleştirmek istediği hareketin birbirini sınırlayan iki farklı suçtan hangisini oluşturacağı belli olmamasına rağmen failin kastının her iki suçu da kapsadığı hallerde alternatif kast söz konusudur⁷⁸. Somut olayda konunun hem tek hem de birden fazla olduğu hallerde, ihtimallerden sadece birinin gerçekleşebilecek olması şartıyla, alternatif kastın olabileceği ifade edilmektedir⁷⁹. Buna göre failin başkasına ait eşyayı bulunduğu yerden alması halinde kastının hem kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunu hem de hırsızlık suçunu kapsamı şartıyla, somut olayda hangi suçun maddi unsurları oluşmuşsa sadece o suçtan sorumlu olacağı kabul edilecektir^{80, 81}.

Kanaatimizce, doktrindeki kabul ve TCK m. 30'un gerekçesinde yer alan “*Örnek olarak verilen bu olaylarda failin bilgisi gerçeğe uysaydı; işlediği fiil haksızlık teşkil etmeyecekti.*” şeklindeki ifadeden hareketle failin, suçun maddi unsurlarında hatadan yararlanabilmesi için tasavvurunun suç niteliğinde olmaması gerektiği kabul edilmelidir. Ancak hata sonucu tasavvir edildenden başka bir suçun olduğu hallerde cezai sorumluluğun tayininde irade lehine değerlendirme yapılması gerektiği görüşüne katılmamaktayız. Zira bu kabul, tasavvir edilenin de suç niteliğinde olduğu hallerde hatadan yararlanılamayacağı yönündeki görüş ile çelişmektedir. Hem hatadan yararlanılamayacağını ifade edilmesi hem de irade lehine değerlendirmede bulunulmasının izahı mümkün değildir. Bu nedenle failin kaybolmuş eşyayı hırsızlık kastı ile alması veya unutulmuş eşya üzerinde kaybolmuş olduğundan bahisle tasarrufta bu-

⁷⁶ **Özbek** (2008), s. 87.

⁷⁷ **Akbulut, Berrin** (2016) Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, Ankara, Adalet, s. 366.

⁷⁸ **Öztürk, Bahri/Erdem, Mustafa Ruhan** (2016) Uygulamalı Ceza Hukuku, 16. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 284; **Jescheck, Hans Heinrich/Weigend, Thomas** (1996) Lernbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil, 5. Auflage, Berlin, s. 304; **Wessels, Johannes** (1996) Stragrecht Allgemeiner Teil, 26. Auflage, Heidelberg, s. 65; **Akbulut** (2016), s. 366; **Artuk/Gökçen/Aışahin/Çakır** (2017a), s. 351.

⁷⁹ **Jeßberger, Florian/Sander, Camill** (2006) ‘Der Dolus Alternativus’, Juristische Schulung, C:12, s.1065-1067, s. 1066; **Öztürk/Erdem**, s. 284; **Wessels**, s. 65.

⁸⁰ **Akbulut** (2016), s. 367.

⁸¹ Ayrıca ifade etmek gerekir ki, alternatif kastta failin sorumluluğu bakımından görüş birliği bulunmamaktadır. Söz konusu görüşler için bkz. **Jeßberger/Sander** (2006), s. 1066 vd.

lunulması halinde suçun maddi unsurlarında hata hükümleri uygulanamayacaktır.

Hırsızlık ile kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçları arasında yapılan alternatif kast değerlendirmesi ise somut olaya çözüm getirmekten ziyade durum tespiti niteliğindedir. Zira alternatif kast, failin kastının birden fazla suçu da kapsadığı kabulüne dayanmaktadır. Ancak ifade edilen durumda birden fazla suça ilişkin kast değil, failin içinde bulunduğu bir hata hali bulunmaktadır. Bir hata kurumu olmayan alternatif kastın⁸² ise söz konusu durum bakımından değerlendirilmesi yerinde olmayacaktır. Alternatif kast, hata olmaksızın birden fazla suça ilişkin kastın bir arada olduğu hallerin kavramsallaştırılması için kullanılabilir.

Kanaatimizce, failin unutulmuş eşya üzerinde kaybolmuş olduğundan bahisle tasarrufta bulunması veya kaybolmuş eşyayı hırsızlık kastıyla bulunduğu yerden alması hallerinde kastın normatif unsurlarında hata söz konusudur⁸³. Suçun normatif unsurları, deskriptif unsurlardan farklı olarak duyularla algılanabilir olmayan, ancak hukuk normlarının yardımıyla anlamlandırılabilen unsurlardır⁸⁴. Kastın varlığı için normatif unsurların hukuki anlam ve sonuçlarının açık bir şekilde bilinmesi gerekmemekte, ilgili norm ile korunmak istenen hususlara ilişkin genel bir tasavvur yeterli olmaktadır⁸⁵. Kaybolmuş ve unutulmuş eşya kavramları da normatif nitelik arz etmektedir. Bu nedenledir ki, her iki kavramın da izahında hukuk kurallarına başvurulur.

Buna göre kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf ve hırsızlık suçu bakımından kastın varlığı için failin başkasına ait eşya üzerinde hukuka aykırı olarak egemenlik kurduğunu genel olarak tasavvur etmesi yeterlidir. Ayrıca eşyanın hukuki vasfına ilişkin unsurların tamamının bilinmesi gerekmez. Failin üzerinde fiili gerçekleştirdiği eşyanın hukuki vasfını ifade edilen şekilde yanlış değerlendirmiş olması ise bir yorum hatasıdır⁸⁶. Bu hata, kastı kaldıran hata

⁸² **Jeßberger/Sander** (2006), s. 1066.

⁸³ Kastın deskriptif ve normatif unsurları ayrımı için bkz. **Göktürk, Neslihan** (2016) Haksızlık Yanılığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi, 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 133; **Özgenç**, s. 148; **Koca/Üzülmez** (2017b), s. 109.

⁸⁴ **Göktürk**, s. 134.

⁸⁵ **Koca/Üzülmez** (2017b), s. 161.

⁸⁶ Yorum hatası ve hukuki sonuçları için bkz. **Yerdelen, Erdal** (2014) 'Ceza Hukukunda Yorum Hatası (Der Subsumtionsirrtum)' Ceza Hukuku Dergisi, S:25, s.69-101, s. 99; **Koca/Üzülmez** (2017b), s. 257; **Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır** (2017a), s. 567.

halleri kapsamında değerlendirilemeyeceği gibi⁸⁷ somut olay bakımından fiilin haksızlık teşkil ettiğine ilişkin bir yanlış da değildir. Sonuç olarak, somut olaydaki hata ceza hukuku bakımından önem arz etmeyecek; fail, normatif şartları gerçekleşen suçtan sorumlu olacaktır. Ayrıca normatif unsurlardaki yanlış değerlendirme sonucu failin kastının daha az ceza gerektiren suça yönelmiş olması ifade edilen durumda değişikliğe neden olmayacaktır. Örneğin failin kaybolmuş eşya üzerinde tasarrufta bulunma kastıyla unutulmuş eşyayı bulunduğu yerden alması halinde hırsızlık, kaybolmuş eşya üzerinde hırsızlık kastıyla hareket ettiğinde ise kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu oluşacaktır.

Ayrıca ifade etmek gerekir ki, suçun maddi unsurlarında hata hükümleri uygulama alanının, tasavvur edilenin suç niteliğinde olmadığı hallerle sınırlı olması sakıncalıdır. TCK'daki hata hükümlerinin hem tasavvur edilenin hem de hata sonucu meydana gelenin suç niteliğinde olduğu hallerde failin tasavvuruna üstünlük tanıyacak veya başka bir çözüm yolu öngörecektir şekilde değiştirilmesi yerinde olacaktır.

Failin kendi hatası sonucu ele geçirdiği eşya da hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun konusunu oluşturabilir. Bu hususta, özellikle hırsızlık suçunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu durumda hırsızlık suçunun oluşmama sebebi kastın arandığı zaman olan icra hareketlerinin gerçekleştirildiği esnada hırsızlık kastının olmamasıdır. Gerçekten de fail, hırsızlık suçunun icra hareketini oluşturan taşınır malın bulunduğu yerden alınması esnasında hırsızlık kastı ile hareket etmemektedir. Bu nedenle failin kendi hatası sonucu ele geçirdiği eşya üzerinde malik gibi tasarrufta bulunması TCK m. 160'ta yer alan suç oluşturacaktır.

C. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Yükümlülükler yerine getirilmeksizin eşya üzerinde gerçekleştirilen tasarrufta bulunma fiilinin suç niteliği taşıyabilmesi için somut olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunmaması gerekmektedir. Bu suç, hukuka aykırılık unsuru bakımından özellik arz etmemektedir. Ancak TMK m. 774/2'de yer alan "*Başkasının kovanına göçen arı oğulu, bir bedel ödenmesi gerekmeksiz-*

⁸⁷ Yorum (niteleme) hatasının kastı kaldıran hata halleri kapsamından değerlendirilemeyeceği yönündeki görüş için bkz. **Göktürk**, s. 135; **Koca/Üzülmez** (2017b), s. 257.

zin kovan malikinin olur.” hükmü kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçü bakımından hakkın kullanılması niteliğinde bir hukuka uygunluk nedeni olabilecektir. Buna göre başkasının arı oğulu kendi kovanına göçen kişi malik olacak ve bu nedenle iade yükümlülüğü doğmayacaktır. Ancak bunun için arı oğulunun mutlaka kovana göçmesi gerekmekte, sadece taşınmaza göçmüş olmak yeterli görülmemektedir.⁸⁸

Aksi yönde görüşler olmakla birlikte⁸⁹, kanaatimizce hukuka uygunluk nedenlerinden birisi olan ilgilinin rızası, bu suçü hukuka uygun hale getirmez. Malikin zilyetliğinde olmayan eşyaya ilişkin rıza beyanı mülkiyet hakkından feragat veya şikayetten vazgeçme şeklinde değerlendirilmelidir.

IV. TEŞEBBÜS

Suçun icrasına başlanma anı, malik gibi tasarrufta bulunma niteliğinde fiillerin gerçekleştirildiği andır. Kaybolmuş eşyanın bulunduğu yerden alınması veya hata sonucu bir eşyanın ele geçirilmesi suçun icrasına başlama olarak değerlendirilemez. Bu hareketler, hazırlık hareketi olarak kabul edilebilir.

Söz konusu suçta teşebbüs bakımından doktrinde fikir birliği bulunmamaktadır⁹⁰. Kanaatimizce kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf, sırf hareket suçudur. Fiil unsurunu oluşturan malik gibi tasarrufta bulunmanın da suçun tamamlanma anına kadarki kısmı bölünebilir olmamasından dolayı mevzubahis suçta teşebbüs mümkün değildir. Mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerden birinin kullanılmasıyla veya kullanılmasına yönelik hareketlerin gerçekleştirilmesiyle suç tamamlanır. Tasarrufta bulunma fiili mutlaka bir işlem tesisini gerekli kılmadığı için kaybolmuş eşyayı satarken yakalanılması gibi hallerde failin, suçun tamamlanmış halinden sorumluluğu cihetine gitmek yerinde olacaktır. Failin eşyayı zilyetliğinde tutmasına rağmen malik gibi tasarrufta bulunma fiilini gerçekleştirememesi durumunda ise sadece eşya üzerinde zilyetlik tesis edilmiş olması suçun icrasına doğrudan doğruya

⁸⁸ Bu durum TMK m. 768/3'te “Arı oğulu başkasının taşınmazına uçmuş olmakla sahihsiz duruma gelmez.” şeklinde ifade edilmiştir.

⁸⁹ **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe** (2016a), s. 725.

⁹⁰ Teşebbüsün mümkün olduğu yönündeki görüşler için bkz. **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 542; **Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe** (2016a), s. 725.

Aksi yönde görüşler için bkz. **Erem**, s. 9; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5254; **Bakıcı**, s. 844; **Arslan/Azizağaoğlu**, s.698; **Hafizoğulları/Özen**, s. 389.

başlandığı şeklinde değerlendirilemez. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz üzere iade ve teslim imkanı elde edilmesine rağmen bunun kullanılmaması halinde ihmali suretle tasarrufta bulunma oluşacağı için suçun tamamlandığı kabul edilmelidir.

V. İŞTİRAK

Suçta iştirak bahsinde önem arz eden bir durum bulunmamaktadır. İştirak hallerinin hepsi mümkündür. Eşyanın bulunmasına veya hata sonucu ele geçirilmesine katkı sağlaması gerekmeksizin tasarrufta bulunma fiiline katkı sağlayan kişi, katkısına göre fail veya şerik olarak sorumlu olacaktır. Tasarrufta bulunma fiilinin iki taraflı bir işlem olması halinde, işlemin karşı tarafını oluşturan kişi eşyanın niteliğini biliyorsa kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarrufa iştiraktan değil, TCK m. 165'te yer alan suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi suçundan sorumlu olacaktır⁹¹.

VI. İÇTİMA

Bu suça ilişkin fiil tekliği değerlendirmesi tasarrufta bulunma üzerinden yapılacaktır. Birden fazla eşya, farklı zamanlarda bulunsa veya ele geçirilse bile üzerinde aynı zamanda tasarrufta bulunulması halinde hukuki anlamda fiil tekliği söz konusu olacaktır. Örneğin birkaç gün arayla bulduğu farklı kişilere ait iki eşyayı aynı anda satan fail, tek fiil ile iki ayrı kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunu gerçekleştirmiş olacak ve bu nedenle TCK m. 43/2'de yer alan aynı nev'iden fikri içtima hükmü gereği cezada artırım yapılması gerekecektir. Eşyaların aynı kişiye ait olması halinde ise tek suç oluşacaktır.

TCK m. 160'ta iki ayrı suça yer verildiği yönündeki görüşümüzle bağlantılı olarak biri kaybolmuş, diğeri hata sonucu ele geçmiş olan iki ayrı eşya üzerinde tek fiil ile tasarrufta bulunulması halinde TCK m. 44'te yer alan farklı nev'iden fikri içtima hükmünün uygulanması gerektiği ifade edilmelidir. Ayrıca böyle bir kabulün verilecek cezada değişikliğe yol açmayacağı izahına lüzum yoktur.

TCK m. 43/1'de düzenlenen zincirleme suç hükmünün bu suç bakımından uygulanamayacağı kanaatindeyiz. Zira söz konusu suçu işleme kara-

⁹¹ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5254.

rından bahsedilebilmesi için hali hazırda suç konusu eşya üzerinde zilyetliğin tesis edilmiş olması gerekir. Zilyetlik tesis edilen eşyalar üzerinde bir suç işleme iradesiyle hareket edilmesi halinde ise tüm eşyalar bakımından tek suç oluşacaktır.

Bu suç ile TCK m. 245'te düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu arasındaki ilişkinin tespiti içtima bahsinde önem arz etmektedir. TCK m. 245/1'de yer alan "*her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran*" ifadesi iki suç arasındaki ilişkinin tespitinde yol göstericidir. TCK m. 245/1'de herhangi bir suç ismi zikredilmediği için banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu, bileşik suç niteliği taşımamaktadır⁹². Bu nedenle banka veya kredi kartının suç niteliği taşıyan bir fiil ile ele geçirilmesinden sonra kullanılması halinde gerçek içtima ilişkisinden söz edilecek ve fail hakkında hem ele geçirmeye ilişkin suçtan hem de TCK m. 245'te yer alan suçtan dolayı cezaya hükmedilecektir. Ele geçirme fiili bakımından hırsızlık, dolandırıcılık, yağma, gibi suç tipleri öne çıkmaktadır.

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşabilmesi için eşya üzerinde zilyetlik tesis edilmesi yeterli olmamakta, ayrıca eşya üzerinde tasarrufta bulunulması gerekmektedir. Bu nedenle kaybolmuş banka veya kredi kartının bulunması veya hata sonucu ele geçirilmesinden sonra rıza hilafına kullanılması halinde, malvarlığına karşı işlenen diğer suçların aksine, TCK m. 160 ile TCK m. 245 arasında fikri içtima ilişkisi oluşacaktır⁹³. Zira her iki suçun da fiil unsuru eşyayı ele geçirmek değil, ele geçirilmiş eşya üzerinde işlem tesis etmektir.

VII. YAPTIRIM

Şikayete bağlı olarak düzenlenen kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu için bir yıla kadar hapis veya adli para cezası öngörülmüştür. Kanunda alt sınır belirtilmediği için TCK m. 49 gereği hapis

⁹² **Özbek, Veli Özer** (2007) 'Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK m.245)', Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Ünal NARMANLIOĞLU'na Armağan, C:9, Özel Sayı, s.1019-1063, s. 1043; **Taner, Fahri Gökçen** (2007) 'Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu Bir Bileşik Suç Mudur?', AÜHFD, C:56, S:2, s.75-81, s. 79.

⁹³ İki suç arasında gerçek içtima ilişkisi olduğu yönündeki görüş için bkz. **Özbek** (2007), s. 1043.

cezasının alt sınırı bir ay, adli para cezasının alt sınırı ise TCK m. 61/9 gereği otuz gündür. TCK m. 50/2 gereği hapis cezasına hükmedilmesi halinde bu ceza adli para cezasına çevrilemez. TCK m. 167'de yer alan şahsi cezasızlık sebepleri ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepler söz konusu suç bakımından kabul edilmesine rağmen TCK m. 168'de düzenlenen etkin pişmanlığın kabul edilmemesi bir eksikliklerdir⁹⁴.

SONUÇ

Malvarlığına karşı işlenen suçlardan birisi olan kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu bünyesinde fiil unsurları aynı, konu unsurları farklı olan iki suç tipini barındırmaktadır. Bu suç tipleri, konu ve fiil unsurları bakımından özellik arz etmektedir.

Kaybolmuş eşyadan söz edilebilmesi için objektif ve subjektif nitelikteki iki unsurun birlikte gerçekleşmesi gerekir. Subjektif unsur, malikin eşyanın yerini bilmemesi; objektif unsur ise eşyanın egemenlik alanından çıkmasıdır. İki unsurun birlikte sağlanamaması halinde eşya, kaybolmuşluk vasfını haiz olmayacaktır. Malikin, eşyanın yerini bildiği veya yerini bilmemekle birlikte hakimiyet alanından çıkmadığı hallerde hırsızlık suçu değerlendirilmelidir.

Failin maliki bildiği hallerde eşyanın kaybolmuş sayılıp sayılamayacağı hususunda farklı görüşler bulunmaktadır. Her ne kadar 765 sayılı TCK'daki nitelikli hale ilişkin hükme 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiş olsa da failin bu bilgisi eşyanın vasfını değiştirmeyeceği kanaatindeyiz.

Hata sonucu ele geçmiş eşya; fail, mağdur veya üçüncü kişinin zilyetliği devir hususunda hataya düşmesi sonucu failin üzerinde hakimiyet kurduğu eşyadır. Failin hatası sonucu yine failin eşyayı ele geçirmesi hali ile hırsızlık suçu arasındaki ayırım kastın arandığı zaman üzerinden yapılacaktır. Malın bulunduğu yerden alınması anında rıza olmaksızın alındığı bilincine sahip olunması halinde hırsızlık suçu, aksi halde hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu oluşacaktır.

Bu suçun oluşabilmesi için eşyanın bulunduğu yerden alınmış olması veya ele geçirilmiş olması yeterli değildir. Ayrıca malik gibi tasarrufta bulunması gerekir. Malik gibi tasarrufta bulunma fiili icrai veya ihmali hareket-

⁹⁴ Benzer yönde görüş için bkz. Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5257.

lerle gerçekleştirilebilir. Söz konusu suç, netice esash tasnife göre sırf hareket suçu; fiilin icrasının devamlılığı esasına dayanan tasnife göre ise ani suçtur.

Manevi unsurun tespitinde hata hükümleri önem arz etmektedir. Failin tasavvuru herhangi bir suça yönelik olmamasına rağmen kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşması halinde TCK m. 30/1 gereği failin cezai sorumluluğu olmayacaktır. Failin kastının birden fazla suça ilişkin olduğu hallerde ise alternatif kast değerlendirmesi yapılabilir. Ancak kastın sadece bir suça yönelmiş olmasına rağmen somut olayda kastın yöneldiği suç yerine başka suçun gerçekleşmesi halinde kastın normatif unsurlara ilişkin yorum hatası gündeme gelecektir. Bu durum, özellikle suçun konusu olan başkasına ait eşyanın hukuki nitelendirmesinin yanlış yapıldığı hallerde söz konusu olur. Burada meydana gelen yorum hatası, failin gerçekleştirdiği fiilin haksızlık teşkil ettiğini bildiği hallerde önem arz etmeyecek; fail, sadece maddi unsurları gerçekleşen suçtan sorumlu olacaktır.

TCK m. 30/1'deki suçun maddi unsurlarında hata hükmünün kapsamı failinin tasavvurunun suç niteliğinde olmadığı haller ile sınırlıdır. Her ne kadar normatif unsurlarda yorum hatası değerlendirmesi yapılarak bu hatanın önemsiz olduğu ifade ediliyor olsa da, kanaatimizce, TCK'daki hata hükümlerinin tasavvur edilenin de suç niteliğinde olduğu hallerde iradeye üstünlük tanıyan veya benzeri bir sonuç öngören şekilde değiştirilmesi yerinde olacaktır.

Son olarak, mevzubahis suçu işleme kararından bahsedilebilmesi için hali hazırda suç konusu eşya üzerinde zilyetliğin tesis edilmiş olması gerektiği ve bu durumda, bir suç işleme iradesiyle hareket edilmesi halinde tüm eşyalar bakımından tek suç oluşacağı gerekçesiyle zincirleme suç hükümlerinin bu suç bakımından uygulama alanı bulmayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Akbulut, Berrin (2016) Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, Ankara, Adalet.

Arslan, Çetin/Azizağaoğlu, Bahattin (2004) Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Ankara, Asil.

Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerim (2017) Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Baskı, Ankara, Adalet.

Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerim (2017) Ceza Hukuku Özel Hükümler, 16. Baskı, Ankara, Adalet.

Artuk, Mehmet Emin/Gökçen, Ahmet/Yenidünya, A. Caner (2014) Türk Ceza Kanunu Şerhi 4. Cilt, 2. Baskı, Ankara, Adalet.

Bakıcı, Sedat (2008) 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümler, Ankara, Adalet.

Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem (2016) Kişilere Karşı İşlenen Suçlar Cilt:1, 3. Bası, İstanbul, Beta.

Donay, Süheyl (2007) Türk Ceza Kanunu Şerhi, İstanbul, Beta.

Dönmezer, Sulhi (2004) Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 17. Bası, İstanbul, Beta.

Dönmezer, Sulhi/Erman, Sahir (1997) Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Cilt II, 11. Baskı, İstanbul, Beta.

Ekinci, Mustafa/Esen, Sinan (2005) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Yer Alan Hırsızlık, Yağma Güveni Kötüye Kullanma, Dolandırıcılık, Hileli ve Taksirli İflas, Karşılıksız Yararlanma, Belgelerde Sahtecilik Ve Bilişim Alanında Suçlar, Ankara, Adalet.

Erem, Faruk (1957) 'Türk Kanunu Bakımından Lukata ve Enkaz', Mukayeseli Hukuk Dergisi, Y:2, s.7-11.

Eren, Fikret (2012) Mülkiyet Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Yetkin.

Erman, Sahir/Özek, Çetin (1992) Ceza Hukuku Özel Bölüm: Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul, Dünya.

Göktürk, Neslihan (2016) Haksızlık Yanılığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi, 1. Baskı, Ankara, Seçkin.

Gözübüyük, Abdullah Pulat (1989) Türk Ceza Kanunu Şerhi Cilt:4, 5. Bası, İstanbul, Kazancı.

Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem (2016) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, 5. Baskı, Ankara, US-A.

Jescheck, Hans Heinrich/Weigend, Thomas (1996) Lernbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil, 5. Auflage, Berlin.

Jeßberger, Florian/Sander, Camill (2006) 'Der Dolus Alternativus', Juristische Schulung, C:12, s.1065-1067.

Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan (2017) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Ankara, Adalet.

Koca, Mahmut/Üzülmez, İlhan (2017) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 10. Baskı, Ankara, Seçkin.

Meran, Necati (2011) Hırsızlık Yağma ve Malvarlığına Karşı Suçlar, Ankara, Seçkin.

Oğuzman, Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe (2013) Eşya Hukuku, 16. Bası, İstanbul, Filiz.

Önder, Ayhan (1994) Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar, İstanbul, Filiz.

Özbek, Veli Özer (2007) 'Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu (TCK m.245)', Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Ünal NARMANLIOĞLU'na Armağan, C:9, Özel Sayı, s.1019-1063.

Özbek, Veli Özer (2008) 'Türk Ceza Kanununda Hata', Ceza Hukuku Dergisi, S.:7, s.83-99.

Özbek, Veli Özer/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker (2016) Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 10. Baskı, Ankara, Seçkin.

Özbek, Veli Özer/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar/Tepe, İlker (2016) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 7. Baskı, Ankara, Seçkin.

Özgenç, İzzet (2016) Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Bası, Ankara, Seçkin.

Öztürk, Bahri/Erdem, Mustafa Ruhan (2016) Uygulamalı Ceza Hukuku, 16. Baskı, Ankara, Seçkin.

Parlar, Ali/Hatipoğlu, Muzaffer (2008) 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu Cilt 3, Ankara, Seçkin.

Savaş, Vural/Mollamahmutoğlu, Sadık (1999) Türk Ceza Kanunu'nun Yorumu, Ankara, Seçkin.

Selçuk, Sami (1986) Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı ve Çeklerle İlgili Suçlar, Ankara.

Soyaslan, Doğan (2016) Ceza Hukuku Özel Hükümler, 11. Baskı, Ankara, Yetkin.

Şahbaz, İbrahim (2016) Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu 2. Cilt, Ankara, Yetkin.

Taner, Fahri Gökçen (2007) 'Banka veya Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması Suçu Bir Bileşik Suç Mudur?', AÜHFD, C:56, S:2, s.75-81.

Taşdemir, Kubilay/Özkepir, Ramazan (1993) Mala Karşı Suçlar, Ankara, Gen.

Ünal, Mehmet/Başpınar, Veysel (2012) Şekli Eşya Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Yetkin.

Wessels, Johannes (1996) Stragrecht Allgemeiner Teil, 26. Auflage, Heidelberg.

Yaşar, Osman/Gökcan, Hasan Tahsin/Artuç, Mustafa (2014) Türk Ceza Kanunu 4. Cilt, 2. Baskı, Ankara, Adalet.

Yazıcıoğlu, R. Yılmaz (2013) 'Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı', Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, C:19, S:2, s.757-797.

Yenidünya, Ahmet Caner (2013) Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu, Ankara, Adalet.

Yerdelen, Erdal (2014) ‘Ceza Hukukunda Yorum Hatası (Der Subsumtionsirrtum)’ Ceza Hukuku Dergisi, S:25.

Zafer, Hamide (2015) Ceza Hukuku Genel Hükümler, 5. Baskı, İstanbul, Beta. <https://mevzuatvekararlar.legalbank.net>